

Umjetnička škola u Zagrebu (1942. - 1945.)

Tina Cota, doktorski studij muzikologije

POČETAK RADA UMJETNIČKE ŠKOLE

- ❖ inicijativa za početak rada dolazi od pjesnika **Vinka Kosa 1942. g.**
→ smatra kako je potrebno potaknuti okupljanje djece i mladeži kojima će se približiti **književna, kazališna i glazbena umjetnost** te će ih se upoznati s **nacionalnim vrijednostima**
- ❖ prijedlog iznosi glumici, kazališnoj redateljici te dramskoj pedagoginji **Đurđici Dević**, koja počinje volonterski raditi sa skupinom entuzijasta u dobi od 17 do 18 godina
- ❖ posredstvom Kosa, Đurđica Dević upoznaje Poglavnog pobočnika upravnog zapovjednika **Ivana Oršanića**, koji joj govori da bi Stožer Ustaške mladeži također želio pokrenuti takav umjetnički program te joj nudi vođenje dramsko-kazališne sekcije

- ❖ u jesen 1942., uz Đurđicu Dević, također su angažirane i nastavnica plesa **Nevenka Perko** te dvije nastavnice klavira, **Sonja Tudor** i **Neda Župan**
- ❖ uskoro je u medijima i zagrebačkim školama odaslana obavijest o osnivanju **Umjetničke škole Ustaške mladeži početkom 1943. g.**
- ❖ **mjesto ravnatelja** Oršanić je ponudio **Mladenu Široli**, jednom od osnivača i voditelja nekadašnjeg “Dječjeg carstva”, koji je u području rada s djecom posjedovao bogato umjetničko i organizacijsko iskustvo
- ❖ prema riječima njegova sina Josipa Širole, mjesto je prihvatio uz uvjet da škola, unatoč svojem nazivu, djeluje potpuno neovisno i bude lišena svakog političkog utjecaja

UMJETNIČKA ŠKOLA USTAŠKE MLADEŽI

- ❖ kao sustavno uređena i vođena ustanova s radom započinje **1. veljače 1943.**
- ❖ nije bila uključena u redovni školski sustav, niti je primarni cilj njezina osnivanja bio obrazovanje profesionalnog umjetničkog kadra
- ❖ prema riječima Mladena Širole, nastava je bila usmjerena na **“razvitak dječjih sposobnosti, koje će se *umjetničkim odgojem* dovinuti do prave umjetnosti, koja će stvoriti velikog umjetnika - i velik broj visoko umjetnički izobraženih ljudi”**
- ❖ u Školi su se promicale i nacionalne vrijednosti te se učenike upoznavao s **djelima i sadržajima hrvatske povijesti i kulture općenito**
- ❖ Umjetničku školu pohađali su **djeca i mladi** u dobi **do 21 godine**

- ❖ **uprava i prostorije u kojima se odvijala nastava** nalazile su se na sljedećim lokacijama:

Zrinjevac br. 3 i br. 15, Nikolićeva br. 7 (dvorana), Škola za umjetnost i obrt (prostorije su bile dostupne i drugim korisnicima), Vodnikova ul., Gajeva br. 2, Ilica, Boškovićeve ul.

Izvori financiranja:

- ❖ najviše financijskih sredstava osiguravao je iz proračuna Stožer Ustaške mladeži
- ❖ prodaja ulaznica za kazališne predstave, pretplate na časopis *Dječja umjetnost*
- ❖ školarina (plaćanja su bili oslobođeni polaznici slabijeg imovinskog stanja)

→ redoviti troškovi Škole uključivali su **honorare nastavnika** te **profesionalnih glumaca i glazbenika** (sudjelovali s učenicima u kazališnim predstavama), kao i **naknade Hrvatskome državnom kazalištu u Zagrebu** (scena, gledalište, posudba kostima)

Model rada oblikovan je po uzoru na “Dječje carstvo”:

- ❖ nastava je bila usmjerena na cjelovito obrazovanje učenika te se prilagođavala njihovim sposobnostima i interesima
- ❖ obuhvaćala je **sve grane umjetnosti**
- ❖ **nastavnik** - moderator; **učenik** - aktivni sudionik vlastitog učenja
- ❖ **Kazalište umjetničke škole** redovito je davalo predstave u **Velikom i Malom kazalištu** (većina predstava uključivala je **glumu, pjevanje i ples**)
- ❖ **obnovljen repertoar “Dječjeg carstva”**: *Dugonja, Trbonja i Vidonja, Crvenkapica, Pepeljuga, Snjeguljica, Tri djevojčice, Ciganska princeza*
- ❖ postavljene su i druge Široline predstave: *U carstvu patuljaka, Postolar i vrag, Petrica Kerempuh, Cvilidreta*

HRVATSKO DRŽAVNO KAZALIŠTE U ZAGREBU

VELIKO KAZALIŠTE

Četvrtak, 3. lipnja 1943.

Predstava 298. Izvan predbrojke

Početak u 3 sata

PRIREDBA KAZALIŠTA UMJETNIČKE ŠKOLE USTAŠKE MLADEŽI

(3. put) 1.705

U CARSTVU PATULJAKA

Priča za djecu u 4 čina s glashom, plesom i pjevanjem. Napisa Mladen Širola. Uglasio Boris Krnić.
Redatelj: MLADEN ŠIROLA
Insencija: A. K.

Dirigent: JOSIP ŠIROLA

Koreografija: MARGARETA FROMAN

OSOB E:

Kralj Dobroslav	Amand Alliger	1. Patuljak	Nadica Vrkljan
Kraljica Mirjana	Jelka Sokčević	2. Patuljak	Tea Vulić
Kraljevna Bosiljka	Beata Domić	3. Patuljak	Julija Petrina
Pareza, dvorska dama	Nada Crnković	4. Patuljak	Vlasta Čuljat
Dvorski maršal	Martin Matošević	5. Patuljak	Mirjana Lalić
Stara Madrona	Ante Kraljević	6. Patuljak	Begina Zagorac
Duh podzemlja	Borislav Mrkić	7. Patuljak	Berka Škrobot
		8. Patuljak	Maja Vinček

Patuljci: Marijan Veselić, Tomislav Veselić, Krešimir Veselić, Krešo Paver, Gordana Sokolić, Ljubica Sivak, Verica Korović, Ružica Vitez, Mirjana Lacković, Biserka Rukavina, Vesna Blažek, Jasna Lovrenović, Dragica Crnković, Olga Novka, Branimir Spoljar, Nada Hren, Vlado Hren, Zlatko Tomljenović, Hamida Puzić, Vlasta Svob, Dardica Koluder, Ljeka Matković, Vlado Badalić, Boris Lisac, Vlasta Kustec, Nevenka Lulić, Vlasta Antolić, Marija Lubić, Dardica Rogatić, Božidar Švaginac, Blanka Blagović, Milena Buterin, Željko Jureša.

Ples na dvoru izvode: Ljeka Majcen, Vesna Ljubičić, Vlasta Kristan, Mirjana Dančuo, Anita Grahek i Božica Spoljar. Patuljci, paževi, vojnici, dvorske dame, vitezovi.

I. čin: Pred kraljevskim dvorom. — II. čin: Kod stara Madrona. — III. čin: U carstvu patuljaka. — IV. čin: Povratak na dvor.

VELIKO
KAZALIŠTE

Petak
Subota

4. VI. BLAGDAN ŽIVOTA
3. VI. PLAMEN I. A. 28.

MALO
KAZALIŠTE

Petak
Subota

4. VI. PJESMOM KROZ ŽIVOT
5. VI. VITROPUR

Početak u 3, svršetak oko 5 sati

Beata Devčić-Domić kao Kraljevna Bosiljka

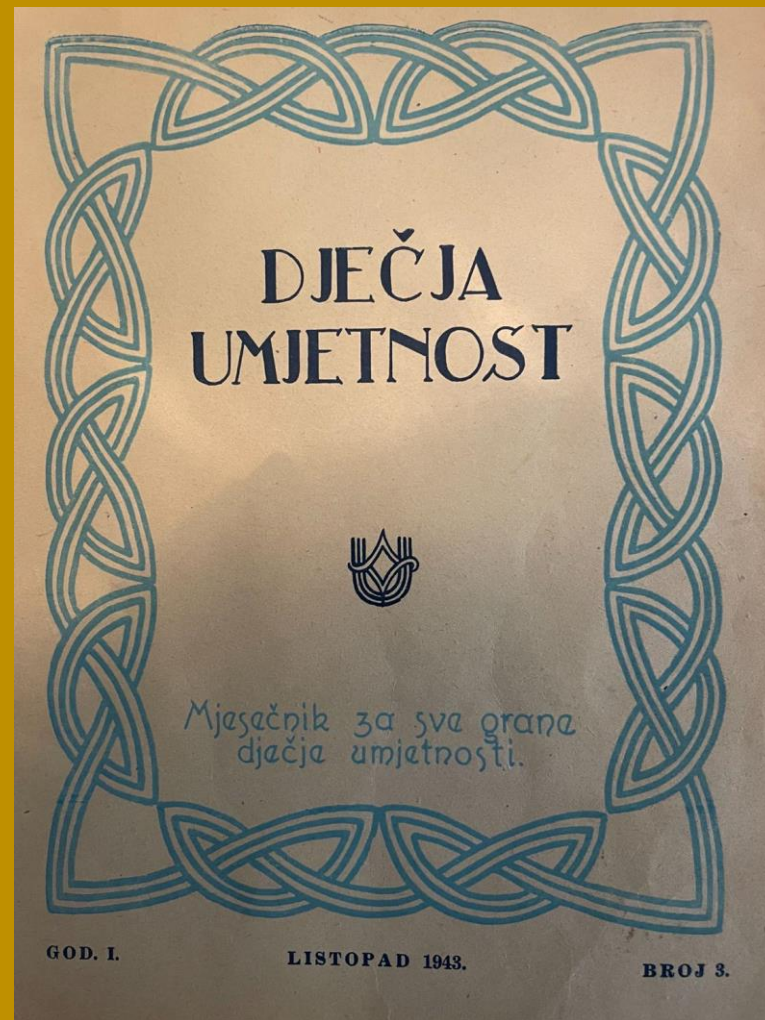
❖ časopis ***Dječja umjetnost***

→ izlazio je jednom mjesečno

❖ **Dječji krugovalni satovi**

→ emitirali su se svakog četvrtka u
18:15 sati

→ narodne priče, koncert, obavijesti
Škole

UMJETNIČKI ODJELI:

1. **Glazbeni odjel** (klavir, violina, violončelo, drvena i limena puhaća glazbala, harmonika, gitara, mandolina, tambure, solo pjevanje, teorija glazbe)
 2. **Književni odjel** (književnost, novinarstvo)
 3. **Kazalište umjetničke škole i tečajevi glume**
 4. **Plesni odjel** (balet, ritmika, narodni ples)
 5. **Likovni odjel** (kiparstvo, slikarstvo, keramika, fotografija, ručni rad)
-
- ❖ **individualna i grupna nastava** (zborovi, orkestri, kazališne predstave)
 - ❖ **obvezni predmeti za sve učenike:** zborsko pjevanje, narodni plesovi
 - ❖ **zaključni ispiti i zaključne produkcije**

PLESNI ODJEL

a) **BALET** - pohađao ga je najveći broj učenika

- ❖ **mlađe učenice** - nastavnica **Mery Maria Afrić**
- ❖ **učenice srednjeg uzrasta i starije učenice** - nastavnica **Margarita Froman**
- ❖ **baletna tehnika**: ruska škola
- ❖ Margarita Froman nije inzistirala na perfekcionizmu, smatrajući da narušava spontanost plesnog izraza → poticala je ***tancovalnost*** (muzikalnost)
- ❖ **mladići** (balet sustavno uče od 1944. g.) - nastavnik **Josip Kavur**

b) **RITMIKA** - nastavnice **Nevenka Perko** i **Sofija Cvjetičanin**

- ❖ učenice nisu sudjelovale u kazališnom repertoaru, već na školskim *sijelima* (produkcijama) i raznim priredbama

c) **NARODNI PLES**

- ❖ **početnici** - nastavnik **Željko Markovina**
- ❖ **napredniji učenici** - nastavnik **Vatroslav Krčelić**
- ❖ vješti plesači učili su i **stilizirane narodne plesove** (npr. *Završno kolo* iz opere *Ero s onoga svijeta* J. Gotovca)

Nastava baleta (napredne učenice)

Neki učenici Umjetničke škole koji su nastavili svoje djelovanje u području umjetnosti i kulture:

- ❖ Zvonimir Bajsić, Nevenka Biđin, Milana Broš, Milan Čečuk, Mirjana Dančuo, Ozren Depolo, Beata Devčić-Domić, Marijan Domić, Zvonimir Golob, Zdenka Heršak, Sonja Kastl, Josip Klima, Đurđica Ludvig, Zvonimir Potkovic, Zvonimir Reljić, Đuro Seder, Zlatica Stepan-Bašić, Krešimir Šipuš, Velimir Šipuš, Vlado Štefančić, itd.